

28. GRAMMATICA : Het bijwoord (l'adverbe) : regelmatige vorming, 'vaste' bijwoorden ; verschil tussen adjectief en bijwoord

Bekijk de onderstaande reeksen zinnen (a) en (b):

- (a) *Marie n'est pas assez rapide pour attraper le voleur.
Il est très confortable, mon nouveau fauteuil !
Ses visites fréquentes au café lui courent les yeux de la tête.
Il refuse l'inviter chez lui parce qu'elle n'est pas belle.*
- (b) *Marie parle bien pour son âge.
Elle court trop lentement pour attraper l'agresseur.
Il tousse beaucoup .
Elle s'est confortablement installée dans son nouveau fauteuil.
Il vite répondit au texto de sa femme.
Luc va souvent au café.*

We zagen eerder al dat **bijvoeglijke naamwoorden** ofwel bij een zelfstandig naamwoord (*une belle fille*) staan ofwel gebruikt worden met een koppelwerkwoord (zoals *être*) in zinnen als *elle est belle*. De functie van een bijvoeglijk naamwoord is om een eigenschap toe te kennen aan een object of een persoon. Je vindt enkele voorbeelden in reeks (a) hierboven.

In reeks (b) zie je echter dat de onderlijnde woorden niet als functie hebben om een eigenschap te beschrijven van een object of een persoon maar om informatie te verschaffen over een werkwoord (*Elle marche lentement*), een adjectief (*Elle est très belle*), een ander bijwoord (*Il fréquente assez souvent les cafés*) of een hele zin (*Franchement, je ne vous crois pas!*) Woorden die deze functie vervullen, noemen we **bijwoorden**. Enkele voorbeelden :

(a) (bij een werkwoord)

- *Elle court lentement.*
- *Elle dort bien.*
- *Il va souvent au café.*
- *Il est mort hier.*

(b) (bij een adjectief)

- *Elle est très belle.*
- *Ils sont peu sûrs d'eux -mêmes.*

(c) (bij een ander bijwoord)

- *Il roule très/vraiment prudemment.*

Gemakkelijkheidshalve kunnen we de bijwoorden in twee groepen opdelen : de bijwoorden die werden afgeleid van adjectieven en 'vaste bijwoorden', dwz de bijwoorden die niet van een adjectief werden afgeleid.

(1) De afgeleide bijwoorden

De talrijke bijwoorden die eindigen om « -ment » zijn doorgaans afgeleid van adjectieven volgens vaste regels :

(1) Meestal kan je de vrouwelijke vorm van het adjectief nemen en hieraan gewoon « -ment » toevoegen¹:

(a) (mannelijk enkelvoud) *lent*
(vrouwelijk enkelvoud) *lente* - > (bijwoord) : ***Lentement***

(b) *doux* - > *douce* → ***doucement***

(c) *heureux* → *heureuse* → ***heureusement***

(d) *sec* → *sèche* → ***sèchement***

(2) Als je adjectief in het mannelijk enkelvoud eindigt op een klinker (-i, é, u) dan voeg je onmiddellijk « -ment » toe :

(a) *poli* - > ***poliment***

(b) *vrai* → ***vraiment***

(c) *absolu* - > ***absolument***

(3) Als het adjectief eindigt op « -ent » of « -ant », dan vervang je deze uitgang door respectievelijk « -emment » en « -amment » :

(a) *prudent* - > ***prudemment***

(b) *suffisant* - > ***suffisamment***

¹. uitzonderingen op deze regel :

- *précis* - > *précisément*
- *gentil* - > *gentiment*
- *profond* - > *profondément*
- *énorme* - > *énormément*
- *bref* - > *brièvement*

(2) De vaste bijwoorden of bijwoorden die niet van een adjectief werden afgeleid :

Vermits er geen regelmaat is deze groep van bijwoorden zit, zal je deze uit het hoofd moeten leren. Om deze taak enigszins te verlichten rangschikken we de bijwoorden volgens hun betekenis. Een overzicht van **enkele** frequente bijwoorden en groepen:

(1) Bijwoorden van tijd (*adverbes de temps*) :

- *aujourd'hui* (vandaag)
- *demain* (morgen)
- *hier* (gisteren)
- *souvent* (vaak)
- *de temps à autre* (soms)
- *parfois* (soms)
- *autrefois* (vroeger)
- *toujours* (steeds, altijd)
- *maintenant* (nu)

(2) Bijwoorden van plaats (*adverbes de lieu*) :

- *ici* (hier)
- *là* (daar)
- *devant* (ervoor)
- *derrière* (erachter)
- *dedans* (erin)
- *dehors* (buiten),...

(3) Bijwoorden van wijze (*adverbes de manière*) :

- *presque* (bijna)
- *mieux* (beter)
- *mal* , *bien* (slecht, goed)
- *plutôt* (veeleer, eerder)
- *aussi* (ook)
- *à tort*, *à raison* (ten onrechte, terecht)
- *à la va-vite* (op snelle onzorguldige wijze)

(4) Bijwoorden van ontkenning (*adverbes de négation*) :

- *ne...pas* / *ne...plus* / *ne...jamais* / *ne...personne*
- *non* / *aucunement* / *jamais* / *rien...*

(5) Vragende bijwoorden (*adverbes interrogatifs*) :

- *pourquoi* (waarom), *comment* (hoe), *combien* (hoeveel)
- *où* (waar), *quand* (wanneer) ,...

(6) Logische bijwoorden of verbindingsbijwoorden (*adverbes de liaison et de relation logique*) :

- *par contre*, *au contraire*, *par conséquent*, *alors*, *donc*, *ensuite*,
- *toutefois*, *cependant*, *enfin*, *finalelement*,...

(7) Bijwoorden van hoeveelheid (*adverbes de quantité*) :

- beaucoup, peu, trop , autant, davantage, approximativement,
- suffisamment, complètement, ...

Opmerkingen :

(1) Gebruik de bijwoorden *très* en *beaucoup* niet door elkaar ! Het bijwoord *beaucoup* komt steeds bij een werkwoord *Il a beaucoup ri / Elle a beaucoup mangé /...* terwijl je *très* terugvindt bij een adjectief (*elle est très belle* en niet **elle est beaucoup belle.*) of een bijwoord (*il a très froid* en niet **il a beaucoup froid*) .

(2) Merk op dat *vite* (snel) een bijwoord is en (bijna) nooit als bijvoeglijk naamwoord kan gebruikt worden. Als je wil zeggen dat iemand snel is, gebruik dan het adjectief *rapide*.

- (1) *Il court vite / rapidement.*
- (2) *il est rapide*

(3) Het is onmogelijk om het gebruik van elk bijwoord hier te specificeren ; voor een gedetailleerd overzicht van hun gebruik verwijzen we naar de voorbeeldzinnen in *GolgoLex*.